

Friedrich-Universität Bützow

**Rector Et Concilium Academiae Fridericianae Buetzoviensis Civibus Pentecostes
Festum Digne Obeundum Indicunt Praemisso Specimine Primo Theologiae
Patristicae, De Notione Et Via Gratiae, Secundum Cyrillum Hierosolymitanum :
[P. P. Sub Sigillo Academico, Ipsius Pentecostes Solemni Die. MDCCLXV.]**

Buetzovii: Typis Johann. Gotth. Fritzii, [1765]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1775787931>

Druck Freier Zugang

M-1258, 13.

Kf. 1765

RECTOR ET CONCILIUM
ACADEMIAE FRIDERICIANAE
BUETZOVIENSIS
CIVIBUS
PENTECOSTES
FESTUM

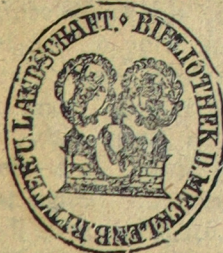
DIGNE OBEUNDUM

INDICUNT

PRAEMISSO SPECIMINE PRIMO THEOLOGIAE
PATRISTICAE,

DE

NOTIONE ET VIA GRATIAE,
SECUNDUM CYRILLUM HIEROSOLYMITANUM.

BUETZOVII

TYPIS JOHANN. GOTTH. FRITZII, SEREN. PRINC. AUL.
ET ACADEM. TYPOGR.

M. 1258. 13

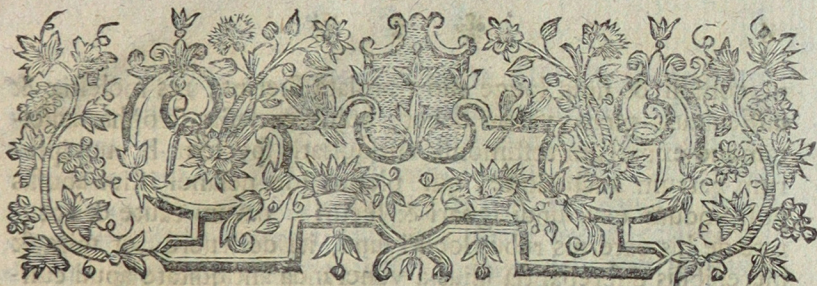
RECTOR ET CONGILIUM
ACADEMIAE FRIDERICIANAE
BUTZOVENSIS
CIVILIS
PENTECOSTES
FESTUM

DIOME GORDON
1801
TRAMISSO SPECIMINE PRIMO THEOLOGICAE
PASTORALIS

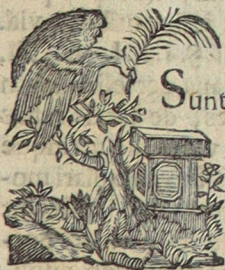
NOTIONE ET VIA GRATIAE
SECUNDUM ALIUM HIERONYMUM

BUTZOVII
JEN. JOH. GUTHRIE, SENIOR, PRAEF. AED.
ET ACADEMIAE THEOLOGICAE

I. N. J.

Sunt, qui putant, priscos ecclesiæ doctores, quos PATRES vocamus, eorumque quæ adhuc exstant scripta, ad intelligendas disputandasque quæstiones religionis, recentiori ævo inter nos imprimis & ecclesiam romanam agitatatas, parum aut nihil conferre. Istos enim, inquiunt, cum longissimis temporum intervallis ab his certaminibus fuerint remoti, ita de rebus ad religionem pertinentibus decernere haud potuisse, ut has nostras pugnas prospexisse, aut alterutri parti adjunxisse se videri possint. Equidem, si has nostras controversias ad externos quosdam ritus, aut exteriorem ecclesiæ statum tantummodo pertinere, vel de vocabulis, eorumque vi & potestate duntaxat agitari viderem, nihil dubitarem, hancce sententiam meo iudicio comprobare. Etenim infiniti ritus & instituta externa in prisca ecclesia sensim suscepta, apud doctores illius temporis innocentes habebant explicatus: quæ cum a romana ecclesia, quod ad formam externam attinet, retenta, sed ratione inter-

ni consilii & finis longe alio translata fuerint; res molestia & difficultatis plena videri debet, hujus ecclesie strophas adscitamque expatrum testimoniis antiquitatis speciem, horum ipsorum patrum auctoritate, qui plerumque nefandi istius abusus postmodum exoriundi ignari & securi, parum caute & accurate de his externis rebus locuti sunt, ita destruere, ut mira & incredibilis discrepantia illius a veneranda antiquitate apud cunctos extra dubitationis aleam ponatur. Sic &, quod ad voces rerumque appellationes attinet, in confessis est, priscos patres easdem peculiari nonnunquam, & ab isto, qui in sacris oraculis obtinet, diverso sensu adhibuisse, recentiores vero ecclesie romanæ theologos rursus a patribus discedentes, novam plane & antiquitati penitus ignoratam illis subjecisse vim, nec ipsis prudentioribus inter pontificios viris id quidem inficiantibus, vid. ALBASPINAEI *observat. de vet. eccl. rit. obs.* 1. §. 1. L. I. it. L. II. *obs.* 1. §. 1. & alibi passim. Cum igitur romana ecclesia iisdem quidem vocibus nonnunquam, quibus patres, de sacris rebus differat, easdemque & nos adhibeamus: longe vero alia utrinque subjiciatur vis & potestas: atque patres rursus suo peculiari modo loquentes ab utrisque sapissime discedant, neque ita finiant istas formulas, ut ab alterutra parte omnino stare videri possint; perspicuum est, si de hoc vocum usu tantummodo disputatur, frustra ad patrum auctoritatem provocari. Ego vero has nostras recentiores controversias in rebus longe majoribus versari, & ad ipsam religionis summam pertinere arbitror. Neque enim de externis quibusdam institutis, aut de vocum potestate primis reformatoribus præcipua disputatio instituta erat: sed de principiis salutis humanæ, & de via atque ratione, qua hominem peccatorem restaurari & ad Deum rursus erigi oporteat. Disputatur, qualis ista sit ratio, a Christo & apostolis tradita, atque quænam propterea religionis divinitus patefactæ sit summa, veraque & nativa indoles? Atque hoc loco neminem arbitror inficiari posse, qui religionem non externis quidem institutis, sed interna mentis dispositione metitur, in multis

tis

tis gravissimisque momentis nos longe aliter ista salutis humanæ initia atque viam describere, quam tridentinos patres factitasse apparet. Quod si jam priscos ecclesiæ patres in his controversiis testium loco appellemus; hujus quæstionis, quam nunc tractamus, sensus eo redit, utrum isti eandem salutis consequendæ rationem tradiderint, quam nostra ecclesia tradit? an vero eam viam sint secuti, quam ecclesia rom. sequitur? Etenim quibuscunque jam vocibus, disciplinam tamen aliquam beatæ vitæ priscos patres præscripsisse, nemo negat. Removeas igitur discrepantiam vocabulorum, atque rem ipsam intuearis; neque obscurum tibi manere poterit, utrum nostræ ecclesiæ, an vero romanæ doctrina, quod ad præcipuam religionis summam attinet, ad priscorum patrum institutionem propius accedat? ab alterutra enim parte istos stare necesse est; nisi quis suspicari velit, viam salutis primis christianæ religionis sæculis traditam, in ipsis primis & maxime necessariis elementis longe diversam fuisse ab ea, quæ his recentioribus temporibus vel in nostra, vel in rom. ecclesia docetur. Quod quamvis sint, qui affirmant, isti scilicet, qui vel post reformationem in constituenda religione a nobis æque ac ab ecclesia rom. discesserunt, ut multi fanatici, sociniani, alique: vel qui indifferentistarum more, quidquid inter nos & rom. ecclesiam controvertitur, ad inanes & superfluas quæstiones, ipsam religionis christianæ summam haud attingentes, referunt; nobis tamen in præsentia cum his, aliisque hujus generis hominibus disputandi animus haud est, nostram tantummodo, ecclesiæque rom. religionis disciplinam comparantibus, & quæsituris, an ad certamina nostra dirimenda priscorum patrum testimonia alicui usui esse possint? Pro certo igitur sumimus, aut apud nos, aut apud ecclesiam rom. veram nativamque religionis christianæ formam inveniri: atque ita posito quæstionis statu, fieri haud posse putamus, quin Patrum decreta ad explicandos nostros conflictus adhiberi commode & recte possint. Qui enim fieri possit, ut religio christiana primis statim sæculis, quod ad ipsa fundamenti

capita universamque salutis viam attinet, ita defecerit, ut ea, quam nunc tanquam veram hujus religionis tenemus, ratio apud priscos patres nusquam appareat, neque eorum monumenta ad dijudicandas posterioris ævi quæstiones ullo jure aut commodo adhiberi queant? Sane res ipsa quemvis, qui æquo animo præcipuorum prioris ecclesiæ doctorum scripta evolverit, haud sine insigni jucunditatis sensu docebit, quam egregie, quoad summam rei, quamque studiose pii isti senes viam salutis consequendæ, a Christo & apostolis traditam, retinuerint, mentemque & mores christianorum ad apostolicam disciplinam studuerint formare: ita plane, ut eadem illa, neque ulla alia ratione, quam beati reformatores ex verbo divino restituerunt, ad coeleste regnum homines instituerint, decretaque eorum luculentissime doctrinæ romanæ foeditatem, nostrumque cum pia antiquitate consensum ostendant. Neque tamen propterea prisci patres eorumque effata pro religionis norma & judice recipiuntur, aut recipi possunt. Præterquam enim, quod in universum homines fuerint, variis lapsibus & erroribus obnoxii, quod de singulis ipsorum vel ipsi pontificii negare non audent: atque religio christiana, quo longius ab apostolico ævo discedamus, sensim multa vitia contraxerit, quæ obstant, quo minus patrum effatis simpliciter stare possimus; illud imprimis, quod adhuc nondum satis videtur animadversum esse, observari meretur, ipsos patres priorum statim sæculorum, quod ad internam mentis culturam efficacemque religionis christianæ sensum attinet, non ejusdem pretii aut meriti esse. Fallitur, qui sibi persuadere velit, cunctos promiscue, qui patres vocantur, ex ipsis quinque prioribus sæculis, æque bonos christianos, parique luce vivæ cognitionis & experientiæ spiritualis collostratos fuisse. Quid igitur mirum est, si omnes pari efficacia, puritate, & cura de religionis christianæ summa, quatenus ista in emendando animo praxique vitæ præcipue versatur, haud disputaverint? Prout quisque propius videtur accessisse ad percipiendam vivam virtutem doctrinæ christianæ, & ad cal-

can-

candam re ipsa salutis viam, hoc magis perspicue & accurate tradit dulcissimas istas evangelii doctrinas, quæ homini peccatori vitam per Christum, illiusque consequendæ veram rationem ostendunt. Cum igitur patrum promiscua sit multitudo, quorum alii magis, alii minus bene veram christianæ religionis indolem & virtutem ipsi videntur intellexisse; quis ipsorum stare velit iudicio & arbitrio? quandoquidem ex his causis rursus aliunde, ex Scriptura S. scilicet, dijudicandum sit, quinam meliores sint, qui deteriores? Nihilo secius tamen res maximi momenti egregiæque utilitatis videri debet, ex præstantissimis nonnullis patribus per singula sæcula luculenter ostendisse, nullis aliis legibus eos salutem & beatam vitam expectasse, quam quibus nostra ecclesia eam expectare iubet. Nec desunt inter nostros theologos, qui hanc in causam præclarum studium operamque contulerunt: quod vel b. MART. CHEMNITII, aut b. JO. GERHARDI, egregia scripta comprobant. Sed præterquam quod improbum romanæ ecclesiæ partium studium, quo luculentissima priscorum doctorum effata eludere, atque quibuscunque artibus glaucoma istud confirmare studet, quasi ipsius doctrina ex asse cum patribus consentiat, semper novos labores a nostra parte requirat, ut mentes veritatis cupidæ de conservata mirabiliter per omne ævum eadem evangelii doctrina certæ reddantur: quod & ad ipsos christianæ religionis apertos hostes retundendos facit; illud fortasse adhuc magis proficuum hunc laborem esset redditurum, si non carptim tantum hinc & illinc ad aliquam thesin comprobendam ex patrum scriptis flores decerpantur, sed præstantissimi cujusque integrum systema in tota sua cohærentia ob oculos ponatur, genuino sensu ubique per sanæ interpretationis leges ita monstrato & comprobato, ut, nisi quis præfracte animum obfirmaverit, non possit non convictus esse, re ipsa istum doctorem hanc neque aliam salutis consequendæ rationem tradidisse, quibuscunque tandem vocibus eam enunciaverit. Qua quidem in re videtur eadem ratione progrediendum esse, qua præstantissimi historiarum philo-

sq-

sophicæ scriptores systemata priscorum philosophorum delineare & describere solent. Affecerunt hoc ipsum & in patrum scriptis enucleandis nonnulli, ut ABR. SCULTETUS, alique: sed multa videntur restare majori cura tractanda, quæ ad salutis præsertim rationem & viam pertinent, atque ad internam mentis compositionem & culturam per gratiæ divinæ virtutem spectant. Neque dubitandum est fore, ut his nostris temporibus ejusmodi opera suos sit allatura fructus. Etenim non modo religionis universæ causa egregie illustrabitur, ostenso illius nativo & constanti splendore per omnium temporum vicissitudines: sed & ecclesiæ vulnera, improbo partium studio, commodorum carnalium & dominationis cupiditate, pertinacia, aliisque tristibus ex causis & diffidiis inflata, aliquam fortasse exinde sperare poterunt medicinam. Deferbuit paullulum æstus priorum certaminum: & quanquam in istis partibus, a quibus nos protestantes discessimus, non desint ingenia tam ab omni sensu christiano remota, ut vatiniæ odia crudeliaque consilia erga eos, qui ab ipsis dissident, alere & accendere, quam restringere malint; sunt tamen & alii, qui sensim defectus atque vitia istarum partium intelligentes, ad veritatem tranquillo sedatoque animo considerandam & admittendam quodammodo præparati videantur. Qui si genuinos protestantes intelligere incipiant eodem religionis sensu esse imbutos, eadem salutis viæ incedere, eodemque animo Christo servire, quo prisci præstantissimique patres religionem absolvi docuerunt; qui fieri possit, ut pergant, nos tanquam ecclesiæ piacula averfari, neque intelligant sensim, præjudicia ista de suæ partis tanquam unicæ ecclesiæ auctoritate, quibus adhuc fascinati fuerunt, vana & nullius pretii esse, neque ad quidquam aliud valere, nisi ad veram Christi ecclesiam improbe discindendam, amoremque, qui præcipuus discipulorum Christi character est, plane tollendum. Equidem ab ipsa curia romana vix moderati quidquam, quod ad veram unitatem ecclesiæ restituendam faciat, expectari potest. Sequitur ista suos antiquos mores & dominandi rationes,

nes, acerbaque ac ab omni humanitate sejuncta consilia erga cunctos, qui ipsi displicent, aut dominationi cæterisque commodis ejus videntur adversari. Neque si aliquando, hoc nostro præsertim ævo, caute dissimulat priora agendi principia, tam voluntas, quam vires & occasio ipsi deesse videntur. Quocirca sperari vix ac ne vix quidem potest, curiam istam sponte, aut suo sese judicio unquam esse emendaturam: nisi forte principes christiani JUSTINI FEBRONII consilia sequi, eamque vi ad dimittendas iniquas & ecclesiæ perniciosas leges adigere velint, quibus aliorum conscientis dominari cupit. Sed quot, quæso! binis his posterioribus sæculis exstiterunt prudentes atque cordati viri, qui sollicite scrutando antiquitatis christianæ monumenta deprehenderunt & candide indicarunt iniquas artes romani pontificis, summamque dissimilitudinem illius formæ exterioris, quam curiales romani ecclesiæ imponere satagunt, atque ejus, quæ priscis & purioribus sæculis inter christianos obtinuit? Habet Gallia suos RICHERIOS, LAUNOYOS, DUPINIOS, aliosque sexcentos, quorum rationes, etsi ad defendendam ipsam reformationem purgandosque primos reformatores ab hæreseos crimine transferri facile possint, his præsertim diebus inter Galliæ præsules tam ecclesiasticos, quam civiles, plures habere videntur sectatores, quam fortasse unquam alias. Jam & Germania nostra, quod novum plane atque olim vix sperandum videri debet, suos habet NELLEROS suosque FEBRONIOS. Hi cum tanta cura prioris ecclesiæ externam formam exquisiverint, ejusque propemodum deprehenderint veram rationem; expectari omnino ab iisdem & potest & debet, ut si pari studio advertant animum aliquando ad discutiendam sine partium studio religionis ipsius interiorem indolem, corruptelas vitæque romanæ ecclesiæ animadvertant, & intellecturi sint, protestantes eandem religionem, quam prisci præstantissimique patres tradiderunt, quoad fundamentalia momenta sancte retinuisse. Nisi quis eruditos istos homines suspicari velit, non tam de restituenda religionis ipsius puritate, non de veris commodis ecclesiæ

B

&

& animarum salute, non de causa Christi, laborare, sed de suis commodis tantummodo: ut excusso pontificis romani gravi iugo, quod ferre ipsis molestum sit, ipsi deinceps dominantur, ecclesiamque in suam ipsorum servitutem redigant. Quibus suspicionibus eruditos ac cæteroquin cordatos viros, nisi aperta gravissimaque indicia accedant, onerare velle, cum iniquum videatur; relinquitur istud, ut illos putemus, aut studio exquirendæ exterioris ecclesiasticæ formæ unice intentos adhuc, nondum satis curæ in legendis patribus ad observandam interiorem priscae religionis indolem attulisse, aut inveterato odio, quo erga protestantes a pueris innutriti sunt, impeditos, horum rationes veramque, quam tradunt, salutis consequendæ viam nondum candide considerasse, ut egregiam ejus cum priscorum christianorum via convenientiam animadvertere potuerint: hoc vero utroque facto, speremus fore, ut infinita multitudo cordatorum hominum de his, quæ ecclesiam christianam misere lacerant diffidiis, coeptura sit, longe aliter sentire, quam adhuc præjudiciis præpediti senserunt. Egregii isti atque eruditi homines præcipue patres quatuor priorum sæculorum duces sibi deligunt, eamque volunt formam ecclesiæ restaurare, quæ sæculo *quarto* obtinuit, quam plane optimam & ad naturam christianæ religionis accurate elaboratam esse contendunt. Equidem hoc loco inficiandum haud est, primos reformatores altius multo & ad ipsam originem rei christianæ adscendentes, ex ipsis scripturæ sacre fontibus religionis institutionem unice repetiisse, resecdis plerisque, quæ post apostolorum tempora innoxio quidem plerumque, humano tamen consilio instituta, & postmodum ad gravissimos abusos tracta sunt. Hinc vero intelligitur, quare ecclesiæ & religionis forma, a protestantibus recepta, in nonnullis a temporibus quarti sæculi discrepare videatur: cum majores nostri nudam istam simplicemque institutionem hominum ad salutem consequendam reducere, quantum fieri potuit, conati sint, quam Christus & apostoli in sacris literis tradiderunt, in religione vero, qualis ea sæculo quarto

tra-

tradebatur, multa jam addititia & aliena admixta reperiantur. Ista vero ratio constituendæ religionis, a primis reformatoribus comprobata, quamvis adeo vera, sana, certa, & naturæ rei ipsius accommodata sit, ut eam dimittere nos quidem nunquam possimus; ad illos tamen eruditos & paullo cordatiores adversarios quod attinet, vix intelligo, cur admiratione patrum quatuor priorum sæculorum penitus occupati, horum auctoritatem & decreta in ipso salutis consequendæ negotio ad scripturam sacram esse adjicienda, tantopere pugnent. Neque enim vel hac ipsa via, etiam si eam contra protestantes obtineant, multum lucrantur. Totus enim hodiernæ romanæ religionis apparatus, quatenus ab ea protestantes discesserunt, farrago quædam est atque moles opinionum & cæremoniarum, ab hominibus sensim sine scripturæ testimonio æque, ac præter rectæ rationis suffragium institutarum, quibus nobilis christianæ religionis simplicitas corrumpitur, veraque illius atque divina virtus ad emendandos homines obscuratur atque impeditur. Jam vero quamvis prioribus statim sæculis nonnullæ maculæ sensim accesserint, vix enim ac ne vix quidem humanum ingenium temperare sibi potest ab inferendis in divinam religionis simplicitatem suis commentis; ferendæ tamen istæ sunt, & suam habent excusationem, nec ad purgandam vel confirmandam infinitam istam superstitionum sobolem, quas sequiori ætate crassissima rerum divinarum & humanarum ignorantia foedæque aliæ cupiditates procrearunt, quidquam valent. Quod si igitur pari studio & candore animi, quo ecclesiæ exteriorem formam ex istis antiquis monumentis eruere conati sunt, accedant prudentiores illi & cordati viri ad religionem ipsam, qualis ea sæculo quarto a præstantissimis patribus tradita fuerit, exquirendam; intelligent sane tridentinam fidem in gravissimis dogmatibus, quæ ad viam salutis, atque propterea ad internam christianæ religionis naturam pertinent, a rationibus quarti sæculi æque longe distare, ac ecclesiæ regimen, quod curia romana stabilire conatur, ab institutis externis istius sæculi sejun-

tum est. Aut certe istud animadvertent, protestantes in re-
 bus, quibus interior natura ac essentia doctrinæ salutaris divi-
 nitus patefactæ versatur, nullam aliam induxisse religionem,
 quam quæ ab ecclesia ista priori tanquam unica salutis conse-
 quendæ via & ratio commendata atque tradita fuit. Perficiant
 primum illud, quod profitentur, ut ecclesiæ exteriorem guber-
 nationem & formam, quæ ipsis fatentibus sæculo quarto obti-
 nuit, restitutam videamus: reducant sacræ eucharistiæ aliorum-
 que institutorum eam administrationem, quæ eodem sæculo
 observata est: reddant ecclesiæ eandem illam salutis institutio-
 nem, easdemque doctrinas, quibus secundum meliores patres
 priorum sæculorum via ad coelum continetur: seponamus de-
 inceptis tantisper voces, quibus ista omnia enuncianda sint, con-
 troversas, remque ipsam intueamur; tunc vero apparebit,
 quantum discriminis quantique momenti reliquum maneat, &
 de concordia & pace inter christianos dissidentes reducenda re-
 ctè cogitari poterit. Istud sane efficietur, ut feramus nos invi-
 cem, neque consilia ista feritatis & barbariei plena, quibus hæ-
 reticorum, quos vocant, oppressio tantummodo & extirpatio,
 aut vi aut dolo obtinenda, spectatur, in posterum nobis timenda
 sint. Priusquam vero hæc omnia apud istos effecta, restituta,
 & ad statum istius sæculi, quod ab ipsis tanquam iudex appella-
 tur, revocata videamus; irrita sunt FEBRONIORUM aliorum-
 que consilia, quanquam mansuetiori fortasse animo prolata, de
 reducendis protestantibus ad ecclesiæ romanæ communionem,
 meritoque nobis periculosa semper & suspicionis plena videri
 debent.

Sed missis his, cum quæ in JUSTINI FEBRONII præ-
 cipue commentariis, ceterum pereruditis, desideranda sint, a-
 lio fortasse loco simus persecuturi; periculum faciamus, nobi-
 lissimorum quorundam patrum prisæ ecclesiæ rationem, qua
 interiorem religionis christianæ naturam atque formam, viam-
 que salutis æternæ concluderunt, uno coherentique filo deli-
 neare. Delegimus nobis primo loco CYRILLUM, hierosoly-
 mi-

mitanz ecclesiæ sæculo quarto antistitem, cujus integrum systema gratiæ nonnullis commentatiunculis tradere, juvante Deo nobis animus est. Floruit CYRILLUS ista ipsa ecclesiæ ætate, quam cordatiores nonnulli romanæ ecclesiæ patroni nobis, ut optimum tutissimumque beati ecclesiastici status exemplum commendant. Et quanquam olim nonnunquam in heterodoxias ac semarianismi suspensionem sit adductus; recentiori tamen ætate criminis istius absolutus, a plerisque tum ipse, tum catecheses illius summis laudibus celebrantur. ANTONIUS AUGUSTINUS TOUTTAEUS, novissimus CYRILLI editor & commentator, his præcipue ex causis præstantiam illius intelligi cupit, quod non privatas opiniones, nec subtiliores & inutilis quæstiones, sed nudam & communem ecclesiæ fidem, qualis ab omnibus amplectenda christianis, proposuerit. Quanquam vero prior hujus judicii pars fortasse falsitatis argui atque facile monstrari possit, nonnullis in locis CYRILLUM, præsertim in explicanda vi & significatione externorum quorundam rituum, sua potius cogitata, quam universalem istius temporis ecclesiæ sententiam esse secutum; concedamus tamen tantisper, in CYRILLI sermonibus communem ecclesiæ doctrinam contineri. Verum est & illud, CYRILLI scripta ad intelligendam ecclesiæ doctrinam circa maxime necessarias res, quæ ipsam naturam religionis christianæ constituunt, præ cæteris antiquitatis monumentis vehementer esse accommodata; cum iste in hoc ipso negotio fuerit occupatus, ut eorum, qui christiani fieri cupiebant, animos formaret, ipsis religionis summam traderet, totamque viam delinearet salutis. Constant nimirum opera ejus præcipue XVIII. *catechesibus ad competentes*, i. e. elementaribus institutionibus eorum, qui proxime per quadragesimæ dies ad baptismum, instanti paschatos festo suscipiendum, præparabantur, & V. *catechesibus mystagogicis*, quibus neophyti de nonnullis ad baptismum & eucharistiam pertinentibus rebus, ac de reliquo vitæ christianæ curriculo accuratius & plenius instituebantur. Hoc magis igitur meretur CYRILLUS

in exquirēda p̄actica religione p̄isē ecclesiā p̄a ceteris ē-
 volvi, systemaque illius accurate erui. Ac de CYRILLO qui-
 dem ipso hoc loco copiosius differere, nihil attinet: noti enim
 sunt libri, ex opibus ista peti possunt. Sunt tamen nonnulla
 circa ejus catecheses variasque earum editiones monenda, quæ
 cum re proposita propius videntur conjuncta esse. JOA. GRO-
 DECIUS, ecclesiæ Glogaviensis Decanus, qui istas primus ipso
 concilii Tridentini tempore e bibliothecis romanis in lucem
 produxit, latinamque tantummodo earum versionem, MDLXIII,
 edidit, in præmissa commentatione de scriptis CYRILLI ma-
 gna verborum jactantia hunc præcipue doctorem novatoribus
 & hæreticis, ita enim protestantes appellat, tanquam fortissi-
 mum invictumque pontificiæ religionis promachum, opponit,
 omniaque doctrinæ & disciplinæ romanæ vitia ex isto purgari
 non modo, sed & tanquam genuinam ecclesiæ apostolicæ for-
 mam defendi & intelligi posse putat. Quod & in notis margi-
 nalibus passim re ipsa præstare, universamque superstitionem
 pontificiam in CYRILLI scriptis ostendere & monstrare co-
 natus est. Neque hic solus ejusmodi abusum CYRILLI, scri-
 ptorumque ejus induxit: etenim deinceps nonnunquam calli-
 dos ecclesiæ romanæ missionarios, ad fallendos incautos prote-
 stantes hac eadem arte in CYRILLO præcipue testando esse u-
 sos, constat. Quocirca & pontificii, cum protestantium non-
 nulli hæc scripta, postquam in lucem prolata erant, suspecta
 haberent, gloriabundi hanc dubitationem unice malæ causæ no-
 stræ tribuebant, cujus conscientia protestantes, cum se CY-
 RILLI auctoritate plane convictos & condemnatos intelligant,
 ad hocce præcipitum propelleret. Sed præterquam quod b.
 SAL. DEYLINGIUS in dissertatione deinceps laudanda §. VI,
 jam, quod ad retundendam vanam hanc criminationem satis est,
 dixit; istud imprimis mirum videri debet, cordatiores nonnul-
 los Gallos, DUPINIUM, TILLEMONTIUM, aliosque hocce
 fecisse protestantibus convicium, cum ipsi illi eruditi homines
 tam sæpe tamque studiose inculcare soleant, vaticanis aliisque

ro-

romanis tabulis haud facile, nec sine summa cura & circumspectione, esse credendum. Qui igitur protestantibus vitio verti possit, non statim eos, nec nisi post gravissimam rei considerationem, hæc ex bibliothecis romanis primum prolata, tantoque verborum strepitu ad tuendas labefactatas romanas res adhibita monumenta, recepisse? Sed hoc quidem tempore disputata res videri possit. Agnoscunt & amplectuntur prudentiores protestantes libenter has insignes & admodum pretiosas quarti sæculi reliquias: quamquam, quod ad mystagogicas præsertim catecheses attinet, fortasse aliquid dubitationis adhuc supersit, num pro foetu CYRILLI plane genuino haberi possint? Sed hæc disputatio hujus loci non est. Sint cuncta, quæ in his catechesibus habentur, celeberrimi istius hierosolymitani antistitis effata atque decreta; nihil nobis periculi exinde timendum, neque romanæ ecclesiæ patronis, quod ad præcipua christianæ religionis capita attinet, aliquid adjumenti sperandum est. Id quod & in nonnullis capitibus protestantes jam luculenter & ad oculum monstrarunt: ita ut romanis nihil relinquatur, nisi affinitas nonnunquam aliqua & similitudo locutionum; cum in rebus ipsis CYRILLUS, & in potestate, quam vocibus & phrasibus istis subjecit, ab hodierna romana ecclesia immane quantum discedat & sejunctus sit. Etenim postquam post latinam versionem JOA. GRODECII, JOA. PREVOTIUS ipsum græcum textum *Parisiis*, MDCVIII, edidisset, adjecissetque non modo ipsam illam Grodecii versionem, sed & prolegomena ista Grodeciana jactationis plena, notasque marginales, quibus Cyrillus subinde ad confirmandam pontificiorum causam trahebatur, eademque editio aliquoties in Gallia esset repetita; exstitit tandem THOM. MILLES, Anglus, qui Cyrillum nostrum denuo, *Oxonii* MDCCIII, typis descriptum, notis adjectis ita illustraret, ut in multis doctrinæ atque disciplinæ capitibus facile apparere possit, quam sine ulla ratione & fundamento pontificii de Cyrilli consensu cum suis commodis gloriantur. Sed hoc studiosius romanæ causæ propugnatores Cyrillum sibi vindicare, protestantibus-

busque tanquam Medusæ caput obicere perrexerunt. JOA. GRANCOLASIUS, Doctor Sorbonnicus, gallicana Cyrilli versione, quam MDCCXV in lucem emisit, notisque ac dissertationibus adjectis summo conatu id præcipue spectavit, ut persuadeat imperitis ac incautis, totum hodiernæ romanæ religionis apparatus a Cyrillo nostro fuisse traditum. Idem consilium ANTONIO AUGUSTINO TOUTTAEIO, monacho benedictino Gallo, propositum fuit, cum MDCCXX Cyrilli opera gr. & lat. *Paris* denuo imprimi curaret, notisque & dissertationibus cæterum pereruditis adjectis MILLESIUM passim carpere, Cyrillumque in maximi momenti rebus ad pontificiorum partes trahere conaretur. Sed horum conatum omnium vanitatem detexit b. SAL. DEYLINGIUS, Cyrillumque ostendit, dummodo homo eum tractet a partium studio alienus, nec verbis apertam vim violentiamque afferens, nusquam ea affirmare, quæ pontificii ipsum affirmasse pugnant, majorique jure ad destruendam romanam causam, quam ad eam tuendam, adhiberi posse. Præstitit id quidem vir doctus, sive, si mavis M. FRID. GOTTL. CYRIACUS, duce & adjutore Deylingio, in *dissert. qua Cyrillus hierosol. a corruptelis pontificiis purgatur*, *Lipsiæ* MDCCXXVI. habita. Cæterum, quæ adhuc inter nos atque pontificios de Cyrillo atque genuinis ejus sententiis agitata sunt certamina, in theoreticis præcipue nonnullis capitibus externisque quibusdam institutis explicandis versantur: neque totum systema gratiæ, quale illud Cyrillus animo conceperit, qualemque ad eam & ad universam salutem obtinendam præscripserit viam, data opera fuit disputatum. Nec THOM. MILLES ad hæc capita monstranda præcipuam curam attulit: nec TOUTTAEIUS alique pontificii ista fere tegerunt, sed, quæ Cyrillus in his gravissimis, & proprie ad naturam christianæ religionis pertinentibus rebus, ad detegendas romanæ ecclesiæ corruptelas in medium affert, cauto prefferunt & præterierunt silentio. Quocirca nec DEYLINGIO necessitas ulla imposita fuit, vindicandi in istis capitibus Cyrilli. Nos contra ea, quibus

bus Cyrilli sententiam circa veram christianæ fidei praxin ad restaurandum hominem e peccato & morte ad vitam divinam per Christum, exquirere unice propositum est, ista quidem capita, quæ DEYLINGIUS satis commodè expedit & vindicavit, præterire possumus, ut de auctoritate & canone Scripturæ S. de traditionibus non scriptis, de cultu imaginum, de coelibatu sacerdotum, de confirmatione, de sacrificio missæ, de transubstantiatione, aliisque hujus generis rebus: eo majori vero studio simplicem istam & nativam salutis viam, quam majores nostri contra romanæ ecclesiæ sensim exortas corruptiones Scripturæ S. ductu feliciter restituerunt, e Cyrillo nostro sumus demonstraturi.

CYRILLUS igitur, quando de GRATIA in universum præcipit, semper proximum istum baptismi fructum atque effectum isto appellat nomine, qui homini confertur, cum recte dispositus animo ad hocce sacrum lavacrum accesserit. *Prima* statim *catechesi* ad competentes, confestim ab initio, hos quidem baptismi candidatos blande alloquens, *novi testamenti*, inquit, *discipuli*, & *mysteriorum Christi participes*, *nunc quidem vocatione*, paullo post vero GRATIA, τῇ χάριτι. Neque enim quemquam dubitaturum arbitror, quin Cyrillus competentibus, quid ipsis per baptismum sperandum sit, quid ipsi in hocce lavacro sint consecuturi, his verbis ostendat. Etenim ipse competentium status, qui proxime ad baptismum erant accessuri, comprobatur, Cyrillum his vocibus, paullo post, nihil aliud spectare voluisse, nisi illa ipsa bona, quæ ipsis post aliquot dies sint expectanda, quando ex catechumenorum ordine per baptismum forent translati in plenam Christi & ecclesiæ communionem. Totā deinceps oratio Cyrilli in eo versatur, ut competentes istos adhortetur ad rectam præparationem mentis, qua ipsis baptismum bonaque illius suscipere par sit. Id igitur, quod per baptismum confertur, ac competentibus proximis diebus conferendum erat, ex Cyrilli sententiā, GRATIA est. Qua in re, quo minus dubitationis aliquid relinquatur, paullo post Cyrillus occupatus in ista admonitione competentium, ut digne se præparent, omnemque caveant hypocrisin, addit: quibus adhuc pecca-

torum asperitas adheret, isti a sinistris consistunt, eo quod ad GRATIAM Dei non accedant, quæ datur per Christum IN HUIUS LAVACRI regeneratione. Per lavacrum vero baptismum indicari, quisnam dubitare posset, qui unquam Cyrilli catecheses inspexit? Ac per reliquam quidem totam hanc primam catechesin infinitis locis idem ille id, quod competentibus per baptismum sit impertiendum, GRATIAM vocat, gratiamque illis dicit esse obventuram. Quem morem deinceps Cyrillus & in reliquis catechesibus sequitur. Adjiciamus locum præ cæteris illustrem, CATECH. ad Compet. III. ubi, non tanquam, inquit, ad aquam simplicem accedas ad lavacrum, sed ad spirituales gratiam, QUÆ CUM AQUA DATUR, τῇ μετὰ τὴν ὕδατος διδόμενῃ πνευματικῇ χάριτι. Item deinceps eadem catechesi, postquam baptismi necessitatem Cornelii exemplo demonstrasset, qui quanquam prædicante Petro evangelium, Spiritus Sancti dona per fidem jam accepisset, nihilo secius baptizari iussus sit, adjungit: ut, anima per fidem regenerata, etiam corpus per aquam particeps fiat gratiæ: NEC ENIM PER ALIUD QUODDAM ELEMENTUM GRATIAM DARI, in Scripturis Sacris invenies, si eas in manus sumseris. Rursus CATECH. V, describens Cyrillus Abrahæ fidem, ostendensque, qua ratione nos christiani per eandem fidem filii Abrahæ efficiamur: similitudine fidei, inquit, devenimus in adoptionem Abrahæ, & tunc per fidem, similiter ut ille, accipimus spirituale signaculum, πνευματικὴν σφραγίδα, spiritu sancto PER LAVACRUM BAPTISMI circumcisi. Quivis vero novit, qui Cyrillum legit, quod & deinceps demonstrabimus, secundum Cyrillum Spiritus Sancti donum & signaculum vel præcipuam partem gratiæ continere: quæ igitur per baptismum contingat necesse est. Adjiciamus, si placet, vel unum adhuc locum ex CATECH. XVI, ubi de collatione Spiritus S. tempore Moysi per manuum impositionem facta differens Cyrillus: super te quoque, ait, BAPTIZATUM perventura est gratia. Neque, ut plura cumulemus testimonia, opus est; cum hic quidem locus apud Cyrillum plane nullam habeat difficultatem aut dubitatio-

tionem, nec usquam facile ille per omnes catechesesprehendatur *gratie* nomine aliam rem indicare, quam hunc baptismi effectum atque fructum. Ex quo recte, Cyrillum romanæ ecclesiæ confirmationis sacramentum, quod a baptismo sit diversum, plane ignorasse, DEYLINGIUS effecit. Sed hæc ad nostrum propositum non pertinent. Pergamus igitur in definienda gratiæ notione, qualem eam Cyrillus tradiderit.

Etenim illud quidem *secundo loco* æque clarum est, Cyrillo nostro gratiæ nomine non ejusmodi quid venire, quod extrinsecus tantum homini offertur & objicitur; sed supernaturales quosdam effectus, in quibus versetur salus hominis & beata vita, qui *subjective*, ut nostri homines loqui solent, in ipso homine per potentem Dei virtutem producantur, ad instaurandam in homine vitam divinam; quandoquidem ad eam efficiendam humanæ vires nihil valeant. In ipsa statim *Procatechesi*, cum competentibus ostenderet Cyrillus, quam beatus ipsorum status sit, quamque ingentia ipsos bona per baptismum obtinenda mancant, *nunc quidem*, inquit, *non amplius extrinsecus tantum verborum quidam sonus te circumstrepit, περιιχει, sed intus te iste penetrat, ἀλλ' ἐνιχει*, etenim inhabitans spiritus deinceps divinas ædes in mente tua operatur & efficit. Istud, quod per instantem baptismum in competentibus esset efficiendum, collationem nimirum gratiæ, ut supra ostendimus, nunc quidem Cyrillus divinas ædes vocat, quæ intus in ipso homine ejusque mente, *PER INTERIOREM SPIRITUS S. VIRTUTEM ET OPERATIONEM*, efficiendæ & extruendæ sint. Deinceps, cum competentes hortaretur, verum ut animi candorem afferrent, caverentque hypocrisin, quo reipsa beati effectus, qui per baptismum ipsis sit obventurus, participes fiant, remedia atque viam hujus rei ostensurus, inter alia addit: *Exorcismos studiose suscipe - - - salubris enim est tibi res ista. Nam ut rude insectumque aurum, vel adulteratum, multisque aliis commixtum mineris - - - non poterit sine igne ab alienis metallis purgari; sic absque exorcismis anima purgari non poterit. Divini enim sunt, & ex divinis scriptis collecti - - - quem-*

admodum enim aurifabri per quedam subtilia instrumenta, suffiantes ventulum igni - - - id quod querunt, reperiunt; sic, cum exorcistæ per Spiritum Sanctum incutiunt timorem, & in corpore, tanquam in fornace, animam accendunt, fugit tunc inimicus demon, adest autem salus & spes vitæ æternæ, denique anima repurgata a peccatis, salutem consequitur. Quomodocunque jam pronunciandum sit de exorcismis & de ipsorum vi, quam Cyrillus illis adscribit, id enim in præsentia non disputamus; istud tamen ex his verbis plane manifestum est, totum illud, quod gratiam vocat Cyrillus, ab ipso divinæ effectiōni in ipsa hominis anima operanti, tribui & ad eam referri. Etenim purgatio a peccatis, collatio salutis & excitatio animi at certam spem, illud ipsum est, ut suo loco docebimus, quod in baptismo confertur, quodque unius gratiæ nomine complectitur Cyrillus. Hoc vero totum præsentī loco Cyrillus a Spiritu Sancto mediante verbo divino proficisci, animumque ad ista summa dona recipienda non nisi virtute divina præparari differtis verbis affirmat. Deinceps, *Catech. ad compet. l.* cum summa beneficia competentibus a baptismo expectanda enarraret, inter alia, *quod transplantandi sint in spirituales (vites) oleas, ex oleastro in oleam frugiferam, ex peccatis in iustitiam, ex pollutione in puritatem, quodque sancti illius vitis sint efficiendi participes*; addit, procul dubio respiciens ad JOA. XV, 4. ff. **SI PERMANSERIS IN VITE, TANQUAM VITIS FRUGIFERA CRESCES** - - - *ipsius quidem est, (Dei) plantare & rigare, tuum vero fructum facere: Dei est, gratiam conferre, (το χαρισματοῦ) tuum vero acceptare & custodire. Non ideo spernas gratiam, quod gratis datur (δια το δωρεαν δίδωται) cæt.* Quo quidem ex loco manifeste Cyrillum videmus, vires istas, quibus homo animatur ad vitam spirituales, & ad ferendos fructus spirituales aptus redditur, unice suspendere a Christi virtute divina, cujus particeps fit homo per baptismum. Neque hominis est, secundum Cyrillum, has sibi vires ipse conferre; sed Dei, qui gratis donat & in homine operatur, quicquid ad vitam istam divinam efficiendam pertinet. Imprimis

mis luculentus est locus, qui habetur *Catech. III. ad Compet.*
magna perfectio res est (baptismus) - - - Spiritus S. obsigna-
bit animas vestras - - - non tanquam aquæ simplici stu-
deas huic lavacro, SED UT SPIRITUALI GRATIAE, quæ
cum aqua datur. Nam ut illa, quæ in aris offeruntur, cum
natura sint pura, invocatione demonum impura efficiuntur:
sic contra aqua simplex, CUM PER INVOCATIONEM AC-
CIPIT VIRTUTEM SPIRITUS SANCTI ET CHRISTI
 (το λιτον ὕδωρ πνευματος ἁγιοῦ καὶ χριστοῦ, πρὸς τὴν ἐπικλη-
 σιν, λαβὼν δύναμιν, Grodecius sensum horum verborum haud
 assecutus, plane aliena infarfit) *sanctitatem consequitur - - -*
aqua mundat corpus, spiritus autem signat (σφραγίζει) ani-
mam - - - qui itaque in aquam descensurus es, non aquæ
simplici mentem adhibe; SED SPIRITUS SANCTI VIRTU-
TE ET EFFICACIA (ἐνεργείᾳ) salutem suscipe. Vides Spi-
ritui Sancto præcipuas partes in producendis salutaribus ba-
pismi effectibus tribui, & longe majus quid adesse, quam sim-
plicem cæremoniam lavandi corporis, virtutem nimirum & po-
tentem operationem, δύναμιν, Christi & Spiritus Sancti, quæ
accedens ad aquam, mirabilem istum eventum efficiat, ut ani-
ma spirituali gratia repleatur: ita plane, ut quidquid ad salutem
hominis baptizandi pertinet, proficiscatur ab interiori operatio-
ne & efficaci actu, ἐνεργείᾳ, Spiritus Sancti. Addas, quod pro-
xime sequitur apud Cyrillum: neque si quis aqua baptizetur,
absque spiritu (μὴ κατὰ ξιώδεις δὲ τὸ πνεῦμα), perfectam
habet gratiam: neque, si quis etiam bene compositis probisque
sit moribus (ἐν ἀρετοῖς τοῖς ἔργοις), non recipiat autem signacu-
lum per aquam (τὴν δι' ὕδατος σφραγίδα), intrabit in regnum
coelorum. Spiritus S. igitur aliud quid est, quam exterior susceptio
cæremonix: est aliquid, quod re ipsa adsit & operetur, præter a-
quam: est effectio quædam humanas vires excedens, qua effi-
citur majus & excelsius quiddam, quam probitas aliqua morum,
quæ naturali usu & exercitatione humanarum virium adhuc ob-
tineri potest. Quod quale sit, ex Cateches. XVII. ad compet.

paucis interea, dum alio tempore rem copiosius finis explicaturi, discere licet: ubi Cyrillus, explicato, quod in apostolis festo pentecostes contigit, miraculo, ignem, inquit, non urentem accipiebant, sed salutarem ignem, comburentem delentemque spinas peccatorum, animam autem illuminantem. **HIC ETIAM NUNC IN VOS VENTURUS EST, & spinosa quidem peccata vestra sublaturus & dissoluturus, pretiosam autem animæ vestræ possessionem illustraturus, & gratiam vobis largiturus: quæ etiam apostolis donata est.** Quis unquam inter christianos dubitavit, quin istud, quod in apostolis accidit, plane supernaturale quidquam fuerit, ab ipsius Spiritus Sancti proxima & divina virtute atque operatione proficiens. Atqui ex eodem fonte, secundum Cyrillum nostrum, manat illud, quod ab ipso *gratia* vocatur, per baptismum conferenda: quæ propterea supernaturale aliquid, per ipsam Spiritus Sancti omnipotentem virtutem intra hominem producendum, sit necesse est. Adjiciamus ex eadem *Catech.* & hæc verba, quæ plane rem conficiunt: *Tu quidem accede ad baptismum: accede autem, non vultum tantum istum visibilem baptizantium respiciens, SED MEMINERIS ISTIUS SPIRITUS SANCTI, de quo nunc nobis sermo est.* **HIC ENIM PARATUS ADEST,** obsignare (*σφραγισαι*) animam tuam. - - - Sin autem simulas, homines quidem te baptizant, spiritus autem te non baptizat. Sin vero ex fide accedis, homines quidem id, quod conspici potest, ministrant: **SPIRITUS S. AUTEM SUPPEDITAT ID, QUOD NON IN OCULOS INCURRIT** (*το μη φαινομενον*) si gratia tibi fuerit donata, illuminabitur anima tua: **ACCIPIES VIRTUTEM,** (*δυναμιν*) **QUAM NON HABEBAS.** Et paullo post: si credideris, non modo remissionem accipies peccatorum, **VERUM ETIAM SUPRA VIRES HUMANAS FACIES** (*νοησις και τα υπερ ανθρωπων*).

Ex his, quibus in præsentia contenti sumus, intelligitur istud quidem, paullo aliam Cyrillum nostrum, æque ac alios nonnullos patres priores, voci *gratiæ* subjecisse potestatem, quam quæ post exorta pelagiana certamina inde ab *Augustini* rem-

tempore, obtinuit. Etenim quamquam *Cyrillus* in eo bene consentiat cum *Augustino*, quod gratia non sit ejusmodi quid, quod extrinsecus tantummodo homini objiciatur, sed sit supernaturalis interior effectus, supra vires humanas positus; iste tamen præcise atque stricte finem istum semper, qui baptismo aut etiam veræ poenitentiae sit propositus, gratiae nomine appellat; cum *Augustinus* in ea etiam istos bonos motus ipsos, quibus præparatur animus ad baptismum salutariter suscipiendum, aut quibus continetur vera poenitentia, complectatur. Quod quidem a *Cyrillo* nusquam factitatum esse, facile cuivis legenti apparet. Neque tamen propterea *Cyrillus pelagianorum* castris statim adscribendus est. Etenim totus dissensus inter ipsum atque *Augustinum* videtur in sola voce versari. Quanquam enim in describendis istis bonis motibus gratiae vocem nunquam adhibeat: tamen nec humanis viribus eos usquam tribuit, & dissertis potius verbis nonnunquam eosdem a supernaturali quadam effectione proficisci, affirmat. Quod itidem alio tempore copiosius ostendemus.

Jam vero, CIVES, quod ad hoc pentecostes festum digne obeundum attinet, cujus gratia hæc scriptio instituta est, ex his, quæ dicta sunt, intelligere VOS velimus divinam istam dignitatem, qua christiana religio, doctrina imprimis de gratia Spiritus Sancti per Christum parta, corruseat. Adsumamus tantisper, quod nonnullis vestrum haud ignotum est, quodque aliis nonnullis commentatiunculis sumus ostensuri, non CYRILLUM modo, sed infinitos alios per singula retro sæcula, quod ad caput causæ attinet, uno ore eandem gratiam, quam Scriptura S. ostendit & pollicetur, prædicasse, virtutemque ejus re ipsa expertos esse. Hoc idem ipsum vero accidit inde a constitutioni mundi primis temporibus. Eadem doctrina viguit inter homines, eademque hujus doctrinæ virtus & efficacia. Fuerunt & sunt nobiles & ignobiles, docti, rudes, qui uno animi sensu eadem decreta tenent, iisdem vitæ rationibus imbuti sunt, seque testantur unam eandemque gratiam ad restaurandam recreandamque mentem experiri. Adque id quidem circa doctrinam, quæ naturali ingenio corruptorum hominum inimica, optimos quosque, se-

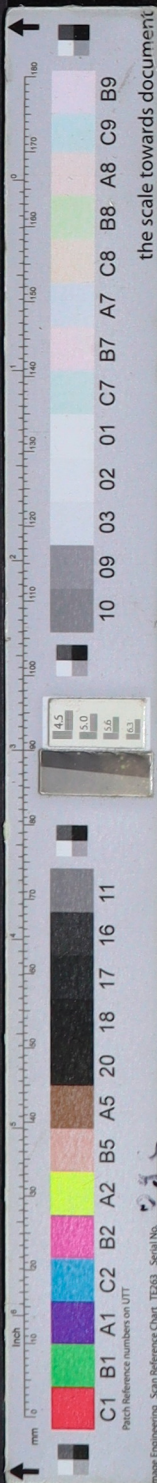
secundum communem hominum vitam, exuit omnia gloria, & jactantia, & fiducia suarum virtutum, atque ita exutos & depressos per unum Christum vita divina & jucunda imbuat, novos animi sensus procreat, summam fiduciam propitii Dei in excogitabiliumque præmiorum animo conciliat, virtuteque efficaci replet ad vincendas mundi & carnis cupiditates. Neque totum hocce ista quidem doctrina perfecit unquam aut perficit humanis suffulta opibus & armis: sed oppugnata ab universo reliquo mundo, afflicta, minis, periculis, infamia, cruciatibus coercita. Quæ tandem disciplinæ humanæ forma, quodnam institutum humani ingenii per tot sæculorum revolutiones idem persistens, vicit tam gloriose omnium adversariorum conatus, cunctisque vicissitudinibus humanarum rerum mentem reipsa beatam præstat? Equidem priscorum sapientum cogitata, quatenus vera sunt & naturæ congrua, victa oblivione & temporum injuria, perdurant: cætera sua futilitate subruta conciderunt, & quotidie concidunt. Sit igitur & christiana religio vera & naturæ rerum congrua: sit hæc inexpugnabilis doctrinæ de gratia Spiritus S. per Christum data, perduratio & efficacia *Θεοῦ τῆς*, quod nos excitet & stimulet ad eam meditandam atque amplectendam. Quanti hæc res sit momenti, CIVES, eandem accepisse & tenere gratiam, quam inde a rerum primordiis omnes justi consecuti, vivunt nunc quidem vitam æternam beatam? EBR. XII, 22. ff. Sed & quam gravis cura atque sollicitudo nobis incumbat necesse est, scrutandi & explorandi nosmet ipsos, num ista Spiritus Sancti gratia & nos e servitute peccati ereptos restituerit ad divinam vitam, ut unice Christo, unico servatori humani generis, serviamus? cum, qui evangelium Christi de hacce gratia ipsis conferenda, respuunt, præcipites ruant in æternam miseriam, 2 THES. I, 8. Hæcce vero digna sunt meditatione vestra his festis diebus: hæc ut pie persequamini, ardentissimis votis a Deo vobis precamur.

P. P.

SUB SIGILLO ACADEMICO,
IPSO PENTECOSTES SOLEMNI DIE. MDCCLXV.

quamquam *Cyrillus* in eo bene con-
gratia non sit ejusmodi quid, quod
mini obijciatur, sed sit supernatura-
vires humanas positus; iste tamen
istum semper, qui baptismo aut
repositus, *gratiæ* nomine appellat;
in istos bonos motus ipsos, quibus
finem salutariter suscipiendum, aut
patientia, complectatur. Quod qui-
atum esse, facile cuivis legenti ap-
paret. *Cyrillus pelagianorum* castris
enim totus dissensus inter ipsum ar-
bitrio voce versari. Quamquam enim
tribus *gratiæ* vocem nunquam adhi-
bitus eos usquam tribuit, & differ-
entiam eosdem a supernaturali quadam
est. Quod itidem alio tempore co-